

Česká a světová literatura od poloviny 19. století



MGR. N. POSSELOVÁ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Alois a Vilém Mrštíkové



VY_32_INOVACE_06_2_02_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Alois Mrštík

3

- 1861–1925
- prozaik a dramatik
- V mládí žil v Ostrovačicích u Brna
- učitel, působil v Divákách u Hustopečí
(jedno z center moravské literatury té doby)
- přispíval literárně do časopisů

Dílo

4

- hlavním tématem život na Moravském Slovácku
- zachycuje prostředí, typy vesničanů, osobité figurky
- prvky přírodních dojmů
- kladl důraz na rozvoj moravské kultury
- **Dobré duše**
(povídky a črty z venkovského života)

Vilém Mrštík

5

- 1863–1912
- prozaik, dramatik, literární kritik, překladatel
- věnoval se literární a publicistické činnosti
- z existenčních důvodů se přestěhoval do Divák k bratrovi
- pod vlivem tvůrčí krize a nemoci spáchal sebevraždu

- začátek tvorby – náladové povídky, lyrické prózy a črty
- prosadil se románem **Pohádka máje**
(milostný vztah studenta Ríši k venkovské dívce Helence zasazen do ostrovačické krajiny)
- překládal – především ruské autory
- **Santa Lucia** (sociální román z městského prostředí)

Společná tvorba

7

- **Rok na vsi**

- Aloisův autorský podíl je podstatnější
- realistický román
- odehrává se během jednoho roku ve vsi Habrůvka (členěný na měsíce, svátky)
- úpadek venkovských tradic pod vlivem městské kultury

- **Maryša**

- Aloisův námět, psal spíše Vilém

Maryša

8

- tragédie z moravského venkova
- na základě skutečných osudů žen
- vynucené manželství mladé dívky
- vykreslena atmosféra patriarchálních tradic a náboženských předsudků
- užití dialektu

Ukázka

MARYŠA (s úsměvem): No, na takový štěstí mám dycky času dost.

STROUHALKA: Nemysli si to. Čas uběhne jako pěna – a voda po ní zůstane. (S povzdechem) Já dybych byla svobodna, hned bych si Vávru vzala.

MARYŠA: A šla byste, kam šla první jeho žena. Tu bil a – druhó bude hladit, že?

STROUHALKA: Hladit nemusí a bít taky nemusí. Každá si udělá z muža, co sama chce. Je-li nedobré, sama je tím vinna.

MARYŠA (chladně): Taky dycky ne. (živě) Nebožka jeho žena – jaká to byla hodná osoba a jaké měla život? Dodnes by tu byla, dyby nebylo Vávry.

STROUHALKA (podrážděně): A jdi mně ke všem kozlům s takovéma řečima. Řeč se mluví a voda teče a všecko omyje. Nebožka umřela na suchó nemoc. Byla odjakživa taková suchóčka jako komár a chorobná až do smrti. Vávra s ňo žádný radosti neměl. On byl v neštěstí a ne ona.

MARYŠA (jako by Strouhalku ani neposlouchala s povzdechem a trpkým úsměvem kývne hlavou): Moje kamarádka, Stázka, ta ví, co je pravda. Slóžila tam u nich a utéct před ním musela. Takový to bylo. To byla ta suchá nemoc. A Stázka je přece věrná a spravedlivá děvčica.

Otázky a úkoly

10

- 1. Označ literární druh: lyrika – epika – drama.
- 2. Označ literární formu: próza – poezie.
- 3. Označ žánr: povídka – komedie - novela – román – tragédie – romaneto – činohra.
- 4. Napiš hlavní myšlenku díla.
- 5. Na jaké části celé dílo dělíme?
- 6. Vypiš hlavní postavy díla a charakterizuj je.
- 7. Zařaď ukázkou do děje.
- 8. Kde se příběh odehrává?
- 9. Proč si Maryša odmítá Vávru vzít? Jaké uvádí důvody?
- 10. Jakým jazykem je dílo psané? Svě tvrzení dolož příklady z textu.
- 11. Jak nazýváme části textu typu (chladně), (podrážděně), (s úsměvem)?
- 12. Vypiš z textu přirovnání.
- 13. Najdi a napiš frazeologismy.
- 14. Je použita v textu ironie? Dolož příkladem.
- 15. Napiš synonyma ke slovům: děvčica, chorobná, nebožka.
- 16. Jaký je závěr díla?
- 17. Zařaď dílo do literárněhistorického kontextu.

Použitá literatura

11

- MRŠTÍK, Alois a Vilém MRŠTÍK. *Maryša: [drama v pěti jednáních]*. V nakl. Artur vyd. 3. Praha: Artur, 2012, 85 s. D (Artur). ISBN 978-80-87128-83-1.
- POLÁŠKOVÁ, Taťána, Ivana DOROVSKÁ a Yvonne KONEČNÁ. *Literatura pro 2. ročník středních škol*. Vyd. 1. Brno: Didaktis, 2009. ISBN 978-80-7358-131-2.
- DOLEJŠÍ, Pavel. *Školní slovník českých spisovatelů: 331 českých spisovatelů od počátku písemnictví do současnosti*. 3. vyd. Humpolec: Pavel Dolejší - nakladatelství a vydavatelství, 287 s. ISBN 80-864-8028-3.
- *Čeští spisovatelé 20. století*. 1. vyd. Československý spisovatel, 1985, 830 s.